

De Voddenpers

De Voddenpers

M. van Bergen

Auteur: M. van Bergen
Omslagontwerp: Esther van Waalwijk
ISBN: 9789402175431
© 2018 M. van Bergen
Alle rechten voorbehouden

Voor de hand lag het niet. Je kon het gerust verwonderlijk noemen dat Fred en hij zo sterk bevriend zouden raken met haar. Kijk, met meisjes was niet veel mis, je lachte, stoeide of praatte met hen tijdens het speelkwartier, je kwam op hun partijtjes. Echter, echte kameraadschap, nou ja, die was er alleen tussen jongens. In hun geval had je dus: Fred en Adam.

Ze deed haar intrede in de hoogste klas van de lagere school. Het gebeurde zelden dat er een onbekend gezicht opdoemde op de Goede Herder. ‘Mag ze hier zitten, juf?’ riep een meisje, daarmee haar boezemvriendin naast haar verloochenend als een Donald Duck-strip die niet meer bewaard hoefde te worden, aangezien je toch niet eeuwig die kinderachtige verhaaltjes kon blijven lezen. Er gilden nog meer kinderen om voorrecht. Juffrouw Dekkers klapte drie keer in haar handen en plaatste de nieuweling naast Carolien, een meisje dat alleen zat omdat ze stonk en vaak luizen had.

Klein en hoogblond was ze – Debbie van Beek. De geur van haar buurvrouw leek haar niet te deren. Meer dan dat viel Adam op dat moment niet op. Zo’n maand later, toen

ze met hem en Fred op een berg volle jutezakken lag in zijn vaders bedrijf, zag hij pas hoe lang haar wimpers waren en dat er een moedervlekje vlak onder haar linkeroogkas zat. Hij wist inmiddels ook dat ze lachte alsof ze de hemel kon opleggen geen wolken toe te staan, en dat er geen mens bestond die de woorden ‘joepie’, ‘gossiemiemie’, ‘super’ en ‘godsamme’ zo zalig uitsprak als zij.

Het bedrijf van Adams vader zorgde voor een fundering. Het was het tekenvel waarop Fred, Debbie en hij die eerste middag saampjes ettelijke beginstrepen trokken, vrijmoedig en argeloos. Waar ging dat uiteindelijk beter dan in een onontdekte omgeving waar je omringd werd door grote hoeveelheden oude lappen?

Vader Jan, voluit Johannes Wilhelmus Gerardus Joseph Snijders, was voddeman. Een beroep zonder glans. Toch had Jan, evenals diens vader Sjef, een aanzienlijk deel van Veldenburg voor zich weten te winnen. Er was respect voor hen, omdat beiden bekend stonden om hun integriteit. ‘De enige eerlijke schooiers van de stad,’ hoorde je weleens zeggen.

Grootvader Sjef was ooit begonnen met een duwkar. Later werd het paard en wagen. Hij ging langs de huizen met aan zijn riem een unster en in zijn jaszak een beurs met kleingeld. De kleren die mensen niet meer nodig hadden,

werden in een zak gestopt en gewogen. Tien tot vijftien cent per kilo betaalde Sjef, in goede jaren zowaar een kwartje. Zo'n zak met vodden wierp hij fluitend op de kar en daarna trok hij aan de volgende deurbel. Twee jaar na de oorlog kwam daar verandering in. Zoon Jan, acht jaar oud en de enige jongen in het gezin, ging voor het eerst mee. En voortaan was dat gedurende de schoolvakanties de regel. In de woonwijken was het zijn taak van de wagen te springen en de burgers op hun aanwezigheid te wijzen. Dat werkte in het voordeel van de handel; de huisvrouwen zeiden niet zo snel nee tegen een kind. 'Dag mevrouw, hebt u vodden?' Jan sprak het honderden keren uit, maar nooit met tegenzin. Zijn beloning was dat hij aan het begin en op het eind van de dag de teugels van het paard mocht vasthouden. Dat was op het lange rechte stuk langs de vaart. In 1958 kwam aan dat rijden met paard en wagen een eind; Jan behaalde zijn rijbewijs C en vrij snel werd er een Chevrolet aangeschaft. Deze middelgrote vrachtwagen was de eerste luxe aankoop van 'Lompen- en Metaalhandel Snijders en zoon'.

Ondanks de geringe maatschappelijke status van zijn opa en vader, ondervond Adam er naar zijn gevoel geen enkel nadeel van. Er was niemand die hem of zijn twee jaar oudere broer Willy nawees of zijn neus voor hen optrok. Iets waar hun moeder Ine bang voor leek te zijn. Zij was de

oudste dochter van een fabrieksarbeider uit Oessel. Een burgermeisje dat trouwde met iemand die geboren was op het Veldenburgse woonwagenkamp. Haar man was zonder twijfel de liefde van haar leven, maar zijn werk en afkomst, daar kon ze niet aan wennen. Ze gaf Adam en zijn broer de nadrukkelijke boodschap mee om op school ‘koopman’ te zeggen of in te vullen, wanneer er naar het beroep van hun vader werd gevraagd. Adam proefde alsmaar een soort van minderwaardigheidsgevoel in het gezin dat hij niet kon vatten en waaraan hij niet wenste mee te doen. Niettemin wist hij dat zijn vader geen opvolger in hem zou vinden, en dat gold ook voor Willy. ‘Jullie moeten doorleren,’ had hun moeder reeds besloten, ‘dan weet je waar je aan toe bent.’

Adams nieuwe klasgenootje was meer dan enthousiast over het voddenbedrijf. En als ze over zijn vader sprak, dan deed ze dat voortaan, zoals de meeste mensen, in rijmvorm: Jan de voddenman. Ook was Debbie bijzonder te spreken over de duistere sfeer in het gebouw waar de handelswaar was opgeslagen en waar Adams grootouders gehuisvest waren. Zij hadden het woonwagenkamp aan de rand van Veldenburg verlaten voor deze voormalige broodfabriek. Sommige stukken van het oude pand waren amper meer bruikbaar omdat het regenwater ernaar binnen drupte. Toch werden er af en toe spullen neergelegd om ze tijdens de

zomermaanden, ter droogwording, buiten uit te spreiden in de zon. Ook de waakhonden die er rondliepen veroverden het hart van Debbie. Ze vormden geen enkel gevaar. De kinderen waren per slot van rekening ‘goed volk’, zoals opa Sjef het de beesten had geleerd. Zoiets deed hij met een stem als die van een ridder uit de tv-serie Floris. Ook had hij een riem waarmee hij de Dobermanns dreigde te slaan wanneer ze niet luisterden. Dreigde, want slaan deed je elders: net buiten de kroegdeur. Daar werden onenigheden opgelost, daar kwam je op voor je rechten. In het leven van alledag hield je je gemak; er moest gewerkt worden.

Voor Adams moeder was het een raadsel waarom het jeugdige trio zich zo graag ophield in het bedrijf. Ze vond het een stoffige bende, wat het ook wel was, maar tussen de lorren lag nu eenmaal het vermaak te wachten, als in een boomgaard waar altijd vruchten geplukt konden worden.

Voordat het zo ver was, moest Adam eerst in het kanaal vallen.

Het schooljaar was drie weken oud toen Fred en hij naar het voetbalveld fietsten van hun tegenstander Veldenburg D3. Zelf zaten ze bij KVC '62. De stadsderby zou vast in hun voordeel uitpakken, meenden ze. Vorig seizoen hadden ze die blauw-gele jongens immers ook verslagen, in beide ontmoetingen zelfs. Met de ene hand hielden ze het handvat

vast, met de andere de voetbaltas, die op het stuur rustte. Soms lieten ze hun fiets ook even los, druk gebarend, zoals Cruyff dat deed bij zijn Spaanse club en het Nederlands elftal. Ondanks hun behendigheid smakte Adam neer en lag met een bebloede elleboog op de stenen. ‘Je moet een spuit halen tegen straatvuil,’ meende Fred. Nee! gebaarde Adam. Hij zou het wel schoonmaken met water uit het kanaal. Gehaast daalde hij af over het gras. Op zijn knieën boog hij voorover. Het water lag dieper dan verwacht. Hij verloor zijn evenwicht en kukelde voorover. Behalve een nat pak was er een ander, groter probleem: hij was geen geweldige zwemmer. Het duurde lang eer hij spartelend zijn hoofd weer boven kreeg. Hij hapte naar lucht, hoestte, en vergat om kalm te blijven. Toen was er een stem, vlak bij hem. ‘Rustig maar, ik help je.’ Debbie van Beek. Nog steeds klein en hoogblond, waterrat van geboorte en verslindend charmant.

31 december 2014. Een deel van Nederland is door de weergoden aangewezen als landingszone van tienduizenden sneeuwvlokken. Vol moed daalden de kleine paratroepers de afgelopen dagen neer. Net iets te laat echter om Bing Crosby en volgelingen tevreden te stellen.

Je sluit je ogen en projecteert cijfers op het helmvormige beeldscherm rond je hoofd. Starten doe je met de rode 7 en zo tel je langzaam terug naar de 1, die violet is. Dan verdiep je de alfa-bewustzijnstoestand door opnieuw af te tellen, maar deze keer vanaf 10 en zonder kleuren. 'Alles wat ik doe zal correct zijn,' zeg je hardop.

Even later schrijf je secuur wat zinnnetjes op met gebruik van het Thebaanse schrift. Vandaag is de dag waarop de laatste pagina van je huzarenstukje voltooid zal worden. Het zal niet lang meer duren of de kroontjespen kan worden opgeborgen. En daarna zal je je werk inpakken en het naar Denemarken brengen.

Kunst is een bekentenis – was het niet Albert Camus die dat zei? In jouw geval geldt dat zeker.

Een knal verstoort je gedachten. Rotjongens met rotjes. Officieel mag er pas vanaf 18.00 uur vuurwerk worden afgestoken. Deze vorm van vermaak is irritant, maar het doorgeven bij Meldpunt Vuurwerkoverlast vind je iets voor truttige mensen, zoals je buurlui van nummer 12.

Na een half uur schrijven steek je een sigaret op, neemt twee trekjes, legt hem op de rand van de asbak en doopt opnieuw je pen in de inkt. De zwarte vloeistof neemt bezit van je alsof het vers bloed is. Je schrijft drie zinnen op die je bijna een uur kosten. Dan lees je ze terug.

ሃገራችን ግንኙን የሆነ ጸጸኝ ሃገራችን የሆነ
የሆነ የሆነ የሆነ ሃገራችን ግንኙን የሆነ የሆነ የሆነ
ክፍል ለሆነ ግንኙን የሆነ የሆነ ሆኖ ወረሃዳኝ
የሆነ ለሆነ ሆኖ ግን ርዕዮምን ለሆነ ጸጸኝ
ግንኙን ግን ወረሃዳኝ ሆኖ ግንኙን

*Op de andere helft van de pagina, de vertaling: Freds
dood was een fout. Was hij blijven leven, dan waren we nu
alle drie bekend. In plaats van alleen ik, de kunstenaar, en
Debbie, de presentatrice.*

De kinderen sprongen en stoeiden op de zakken, deden verstoppertje en voetballen op het achterterrein. Het was woensdagmiddag en de tweede keer dat Debbie bij het bedrijf kwam. Naar Adams idee was ze het eerste meisje dat voetbal leuk vond om een andere reden dan de mooie koppen van Johnny Rep of Ruud Krol. Ook kletsten ze op een divan, Fred en hij half onderuit liggend, Debbie in de kleermakerszit tussen hen in. De divan stond in een ruimte waar de balen katoen waren opgeslagen.

Vodden werden gesorteerd. De beste kleren werden eruit gehaald en door zijn oma verkocht in een ruimte tussen het woongedeelte en de bedrijfsplek. Haar klandizie bestond grotendeels uit gastarbeiders. De andere vodden werden opgesplitst in talloze categorieën: kamgaren, wol, laken,

tweed, terlenka, zijde, charmeuse, velours, tricot, katoen, nylon enzovoorts.

‘Ik vind het hier super, Adam,’ zei Debbie, terwijl ze door wat op en neer te wippen de veren onder de divan liet piepen. ‘Ik heb bijna het gevoel alsof we hier terecht zijn gekomen door de teletijdmachine van professor Barabas.’

Kijk aan, ze las dus Suske en Wiske, net als hij. Adam vernoemde zijn favorieten: ‘Het hondenparadijs’ en ‘Het brommende brons’.

‘Die gaan over de liefde,’ zei ze.

Daar wist hij zo gauw niets op te zeggen. Daarom begon hij maar te vertellen dat sommige stadsgenoten de zaak van zijn vader nog steeds ‘De Bakkerij’ noemden en dat Fred en hij dat hadden overgenomen.

‘Zo ga ik het ook noemen.’ Debbie hield op met wippen en trok even aan de zijkant van haar gele, corduroy broek.

‘Het zou mij niet verbazen als jouw pa een blaffer heeft,’ gooide Fred het over een andere boeg. Hij had kennelijk zo zijn eigen ideeën over lieden die van het kamp kwamen, want het was niet de eerste keer dat hij dit opwierp. Adam had altijd geantwoord dat er geen sprake van was, maar zijn vriend geloofde het domweg niet. Dus bestreed Adam het maar weer, deze keer wat gegeneerd. En Fred vloog weer eens van de hak op de tak: ‘Hé, kennen jullie die mop van

Pietje die zo'n dorst heeft?' Vervolgens vertelde hij de grap die Adam al ontelbare keren van hem had gehoord. Na afloop proestte hun vriendinnetje het uit en daarom moest hij ook weer gewoon lachen om die oude mop, en Fred zelf natuurlijk ook.

'Kom, jongens,' zei Adam, 'ik heb een idee.' Hij hoorde zijn vader weggrijden met de vrachtwagen en nam Fred en Debbie mee naar de werkplaats. De uitlaatgassen van de dieselmotor walmden er nog rond. Zijn maatjes keken hem verwachtingsvol aan.

'Opa Sjef is ook mee,' zei hij, 'ze moeten naar een klooster in Limburg.'

'Oh,' riep Debbie opgewonden, 'misschien halen ze er wel monnikenkleren op.'

Hij haalde een rolletje zuurtjes uit zijn zak en deelde er wat uit. 'Het is een nonnenklooster, geloof ik.'

'Ook blits toch,' zei ze, terwijl haar glimlach liefkozend een lijntje naar zijn inborst legde.

'Wat gaan we hier doen?' vroeg Fred.

Adam ontwaakte uit zijn lichte bedwelming. 'Kijk, dat daar is de mechanische voddopers. Ik weet hoe hij werkt. Eigenlijk mag ik er niet aankomen, maar...'

Er zaten drie knoppen op de machine. Een voor omhoog, een voor omlaag, een om te stoppen. Met zijn duim drukte

hij op *omlaag*. Debbie hield vanwege het kabaal haar oren dicht, maar glimlachte wederom. Hij zette de machine stop en vroeg of zij ook eens wilde.

‘Ja.’

‘Mag ik daarna?’ vroeg Fred, die door het zuurtje in zijn mond nauwelijks te verstaan was.

Adam knikte. Hij liet zijn handen even langs de pers glijden die twee jaar eerder tweedehands was aangeschaft, tegelijk met een heftruck op gas.

Voorheen werden er met een handpers baaltjes gemaakt van zo’n negentig kilo, die daarna met louter spierkracht vier hoog werden opgestapeld. Zijn vader en grootvader deden dit door iedere keer een rij baaltjes voor een andere te leggen, zodat er een soort van trap ontstond die steeds verder werd opgehoogd en aangevuld. De twee bakkeleiden elke dag met elkaar, maar samenwerken konden ze. Andere vaste werkkrachten waren er niet, ofschoon een zwager van Sjef en diens zoon soms wat kwamen bijverdienen. In de keuken van Adams grootouders hing een fotolijstje met een afbeelding van de vier mannen tijdens een rookpauze. Een zusje van Jan gaf een vuurtje.

Het spelen met de pers was vijf minuten leuk, toen was de lol eraf. Best saai, vond Fred. Ja, bevestigde Debbie.

‘Ik weet nog wel iets,’ zei Adam. Hij had geen idee waar dat zo gauw vandaan kwam, maar het was er, ontsproten uit het gevoel van teleurstelling dat hij ervoer omdat Debbie het piepkleine woordje ‘ja’ in de mond had genomen. ‘Help me eens even, help eens mee duwen,’ verzocht hij en begaf zich naar een laadbak. Het ding stond op een houten vloer op wielen waarvan het geraamte van ijzer was. De laadbak was deels gevuld met wol. Hij gaf aan dat die onder de pers moest komen, wat een heel karwei bleek voor drie kinderen van elf.

‘En nu?’ Door met zijn hoofd te schudden als een hond, wierp Fred zijn fijn golvend haar uit zijn gezicht. Hij had, net als Adam, onlangs zijn haarscheiding aan de zijkant van het hoofd opgeschoven naar het midden. Dat stond vlotter, vonden ze.

‘Kruipen jullie er maar in,’ zei Adam, ‘dan doe ik de pers een stuk omlaag totdat ie bij de rand is en dan zet ik hem stop.’

Debbie aarzelde. Was dat niet gevaarlijk?

‘Nee, er kan niks misgaan.’

Haar wenkbrauwen bewogen zich een stukje naar elkaar toe. Dat had hij nog niet eerder zo gezien; dit was blijkbaar moeilijker voor haar dan een rekensom of dictee. Goed, ze klom er wel in, zei ze ten slotte.

Fred volgde haar op de weg naar boven. Ze sprongen in de bak en landden op de wol.

‘Klaar voor de start?’ Adam hield zijn vinger bij de knoppen.

‘Ja,’ riepen Fred en Debbie tegelijk.

Adam liet de voddenpers zakken tot daar waar ze hadden afgesproken. Ze zaten volledig opgesloten. Aan één kant van de bak zat bovenaan een klep die hij met enige moeite kon openen. Hij keek naar beneden de bak in en zei: ‘Ik kom er ook bij, hoor.’ Toen dat gebeurd was, trok hij met behulp van Fred van binnenuit de klep dicht. Die bleef perfect klemmen en ze zouden hem, als ze eruit wilden, weer open kunnen duwen.

‘Niet zo donker als ik dacht,’ fluisterde Debbie.

Dat kwam door de kieren.

‘En nu?’ vroeg Fred andermaal.

Stofdeeltjes deelden kleine stroomstootjes uit aan Adams neus. Hij nieste. ‘Een verhaal,’ zei hij, zijn snot ophalend.

‘Wat?’ zei Fred verwonderd.

Met zijn mouw veegde Adam langs zijn neus. ‘Laten we een spannend verhaal verzinnen, ieder om de beurt een zin, of een paar zinnetje.’

Debbie leek het leuk, Fred was van mening dat ze dat op de divan ook hadden kunnen doen.

‘Nee,’ zei Debbie, ‘hier gaat het veel beter.’

Ze begrijpt me, dacht Adam, terwijl zijn ogen steeds meer gewend raakten aan het halfduister. Weldra was ook Fred overtuigd, want toen het verhaal wat op gang kwam, werd hij fanatiek. Op zich niet zo vreemd; hij was de beste opstellenschrijver van de klas.

‘Gossiemiemie,’ zei Debbie na afloop, ‘zullen we dit vaker doen?’

In november was het fris, maar soms waren er dagen dat de zon meer dan zes uur vrij spel had. Toch gingen de kinderen vaak naar ‘De Bakkerij’, in de hoop dat ze onder de voddenpers konden gaan liggen. Op een keer toen dat niet het geval was en ze op straat door afgezaagde pvc-buizen met volle kracht papieren pijltjes in openstaande ramen bliezen, zei Adam: ‘Wat een saaie huizen staan hier toch. Als ik later groot ben, wil ik in een oude villa wonen met krakende deuren en ramen en met een zolder waar het vol zit met spinnen.’

Er liep een man voorbij met een breed voorhoofd en een dun baardje. Hij beet in een appel en kauwde zoals Adams broer Willy tijdens het avondeten: zeer traag en met een o-wat-is-dit-smerig-hoofd.

‘Groot zijn is nog zo ver weg,’ zei Fred, ‘en als je het bent, wil je toch weer wat anders dan nu.’

‘Zegt mijn vader ook altijd.’ Debbie blies een pijltje weg en miste de raamkier op een haar. ‘En ik denk dat hij daar gelijk in heeft,’ zei ze en fabriceerde een gelijksoortige grinnik als wanneer ze tijdens een potje voetbal de bal verkeerd raakte.

Haar lachje – Adam werd er zo blij van dat hij eveneens miste.

‘Debbie: drie keer raak, Adam: vijf keer en ik...’ Fred zette zijn tuit aan de mond, richtte en trof doel. ‘En ik zes keer,’ juichte hij. Op een achtergrond van blauwgrijze lucht tekenden zijn armen zich vernuftig af, alsof er een foto van geschoten behoorde te worden.

Debbie petste Fred tegen zijn achterste. ‘Bravo, jij bent de winnaar en krijgt de Gouden Pijl.’

‘Houden we dan al op?’ vroeg Adam verbaasd.

‘Ik in ieder geval wel eventjes,’ zei ze, ‘want ik moet nodig.’

‘Doe het gewoon ginds in de struiken, wij wachten wel met schieten,’ zei Fred.

Ze draalde, precies op een stoeptegél waar met krijt ‘stop’ op stond geschreven.

‘Ze durft niet,’ zei Fred, ‘bang dat we haar piesgaatje kunnen zien.’

Omdat de wind wat haren voor haar gezicht blies, kon Adam niet goed onderscheiden of Debbie die opmerking verdroeg. Fred en hij hadden een hele collectie synoniemen voor datgene wat meisjes meisjes maakte, maar hij had het gevoel dat hun benamingen niet allemaal even geschikt waren voor de oren van diezelfde meisjes. Op een middag

op Freds kamer hadden ze allerhande woorden geroepen. Het was begonnen met het straatwoord ‘kut’. Dat vonden ze evenwel overkomen alsof je vloekte. Daarom hadden ze gekozen voor het verkleinwoord dat vriendelijker klonk, maar wel lichtelijk op hun lachspieren werkte. Het bleek echter nog niets; bij ‘pruimpje’, ‘poesje’ en ‘voorbipsje’ rolden de tranen over hun wangen. Om maar te zwijgen over ‘sneetje’ en ‘spleetje’, die ze in één adem hadden genoemd, als waren het zusjes in de poppenkastvoorstelling van Juf Gielen uit klas 1. Verder was Fred nog op de proppen gekomen met ‘gleufje’. Adam had dat op zich niet afgekeurd, maar om nou te zeggen dat dat woord geheel ernstig moest worden genomen, dat niet. Ze waren alsmear blijven schateren, ook om keurige woorden als vagina en schede. Schede – ja zeg, ze leefden toch zeker niet meer in kastelen! En vagina vonden ze klinken als een tropische ziekte.

‘Goed dan, ik ga in de struiken,’ zei Debbie, ‘ik ben geen deftige madam ofzo.’

‘Mogen we kijken?’ hinnikte Fred.

‘Kijk maar bij je zusje, die heeft hetzelfde als ik.’ Met een glimlach stak ze de straat over, waardoor schoonheid en lichtvoetigheid met elkaar onder één hoedje kwamen te spelen. Adam werd er draaierig van. Er werd net gedaan

alsof dit allemaal heel gewoon was. Waren die twee nou gek of was hij het?

Op school kreeg Fred het tijdens het speelkwartier aan de stok met Nol van de Broek, de slagerszoon. Fred was voor Ajax en volgens Nol kon dat niet als je van beneden de rivieren kwam. Nol loste alles op met zijn vuisten, hij gaf Fred een stomp in zijn buik, waarmee de strijd al was afgelopen voordat hij goed en wel was begonnen. Fred had ademnood. Zijn tegenstander zei: ‘Kijk hem happen, die goudvis.’ Adam hielp zijn vriend door hem achterover te houden, zoals dat gebeurde bij sportwedstrijden. De meeste omringende kinderen dropen af, teleurgesteld over het korte gevecht. Enkelen, waaronder Debbie, bleven kijken hoe het met Fred ging. Het duurde niet lang of hij kreeg weer lucht. ‘Die etterbak wachten we met zijn tweeën op,’ verzekerde Adam hem fluisterend, ‘dan zetten we het hem betaald.’ Hoe wist hij nog niet, want Nol was op straat meestal in het gezelschap van de andere (ook niet geheel slappe) klootzak van de klas: Twan Poorter. Debbie kwam met een bezorgd gezicht bij hen staan. Nol lachte spottend. Ze maakte hem uit voor stomkop, waarna hij nog harder lachte en stoer wegliep. Fred keek bedrukt. Deze nederlaag zat hem dwars. ‘We nemen hem binnenkort te grazen,’ liet Adam nogmaals

weten. Debbie beaamde dat. Ter inspectie draaide Adam zijn hoofd, maar haar ogen bleven op Fred gericht. Ging ze meevechten, die kleine? Zelf was hij ook niet groot, de op een na kleinste jongen van de klas, maar Debbie, dat was waarlijk een krielkip.

Tijdens het laatste uur op school kreeg hij door Debbie een papiertje toegeworpen. Omdat hij veronderstelde dat het om te plagen was, wilde hij teruggooien, maar ze gebaarde dat er iets op stond. Hij streek het papier glad.

Vandaag Bakkerij?

Hij knikte. Ze scheurde een velletje van haar kladblok en schreef weer wat. Ze maakte een prop, raakte daarmee zijn hoofd en lachte haar aanstekelijke lach. Juffrouw Dekkers, die rekensommen op het bord aan het schrijven was, draaide zich om.

‘Wat is er zo geestig, Debbie van Beek?’

‘Niks.’

‘Niks?’

‘Nee.’

‘Dan ga eens aan het werk.’

Duidelijk. Debbie had, net als Adam en Fred, een plek veroverd bij het elitecorps. Zij kregen zelden straf, omdat ze hoge cijfers scoorden. Voor Juffrouw Dekkers was het

leven simpel: je deed je best of je deed dat niet. Dat het ene kind intelligenter was dan het andere, daar had ze geen boodschap aan.

‘Ze zit met propjes te gooien,’ zei Nol, ‘naar Adam Snijders.’

De juf keek vluchtig naar Adam. Toen weer naar Nol. ‘We houden hier niet van klikken, meneer van de Broek.’

‘Ik zeg alleen maar dat...’

‘Richt jij je nu maar op de sommen, dat lijkt me beter. En Debbie en Adam, houd de klas niet van het werk!’ Ze keerde zich om en ging verder met haar sommen.

Debbie stak haar tong uit naar Nol, die zo gemeen naar haar keek dat Adam er zich zorgen om maakte. Het scheen haar niets te kunnen schelen. Haar ogen vroegen: ga je dat briefje nog bekijken of niet? Hij raapte het van de grond.

Je vader en opa gingen toch weg met de vrachtauto?

Dat had ze goed onthouden. Hij schreef *ja* onder haar zinnetje, verfrommelde het papiertje en mikte het op haar tafel.

‘Ze doen het weer, juf,’ gilde Nol, die kennelijk al weer vergeten was dat er geen prijs werd gesteld op zijn NSB-praktijken.

Juffrouw Dekkers was haar geduld kwijt en deelde strafsommetjes uit aan alle drie. Ze waren zo gemakkelijk

dat Adam ze tijdens de les al binnen een minuut of vijf af had. Voor Nol lag dat anders, wist hij. Mooi zo.

Je snuit je neus. Een verkoudheid speelt je parten, onlangs opgelopen bij het kunstgebeuren in de oude textielfabriek waar je een installatie had staan. Het was een doorloop, bestaande uit een aluminium frame en 30 kilometer vislijn. De dunne draden waren parallel aan elkaar gespannen en vormden zowel de muren als het plafond van de tien meter lange gang. Erdoorheen lopend bevond de beschouwer zich in een overgangsgebied, een tussenwereld. Een plek waar men volgens een van de bezoekers nog even de kans had om te kiezen, een plaats van verandering, de fase vòòr de vastigheid. Een journalist zag het groter. ‘Corridor’ was het leven, waarbij er altijd een kans was dat er hier en daar een draadje knapte. Weer een ander had het over een spanningsveld tussen polen. Voor jezelf is het kunstwerk een zoveelste poging om uit te drukken dat je je nog steeds niet heb weten te kaderen. Zelfs je bijna voltooide heilige boek is een gangpad.

Je tekent op:

ገገገገገገ ገገገገገገ ገገ ገገገገገ
ገገገገገገገገገገ ገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገገገ
ገገገገ ገገገገገገገገ

Oftewel: Zonder Debbie en Fred betekent mijn succes weinig tot niets.

*Nog slechts een paar regels heb je te gaan. Het streven was om voor twaalven de allerlaatste letter te schrijven, er letterlijk een punt achter te zetten, de inkt te laten drogen en het boek te sluiten. Het is tien voor negen; je bent ruim op tijd klaar. Er zal gelegenheid zijn om straks op tv Rock and Roll Circus te kijken, een film van The Rolling Stones uit 1968, die pas in 1996 is vrijgegeven voor uitzending. Hopelijk voeren ze ook *Sympathy for the Devil* uit, een song waarvan je de tekst in je heilige boek hebt staan, inclusief een interpretatie ervan die je hebt uitgewerkt toen je nog een adolescent was. Twee visies heb je toen tegenover elkaar geplaatst. Ten eerste valt de songtekst uit te leggen als een poging tot verzet tegen de gewelddadige mens. Paradoxaal genoeg kan het ook als een pleidooi voor het Kwaad worden gezien; Lucifer brengt met genoeg en op narcistische wijze verslag uit van zijn successen op aarde. Je dacht er destijds serieus over de tekst te 'coveren' bij je optredens als de dichter DVP. Het paste goed in je setlist, maar het kwam er niet van, aangezien je niet lang daarna plotseling stopte met je voordrachten.*

Je schenkt een glas wijn in, het derde al weer. De meeste mensen zitten nu met familie of vrienden rond de tafel of op

de bank. Willy is, meen je, met zijn gezin naar zijn schoonouders in Overijssel. Je vader viert de jaarwisseling met zijn tweede vrouw. Goed voor hem. Na het overlijden van je moeder was hij wat te lang alleen, wat niet werkt voor hem. Hij is anders dan jij; hij moet iemand om zich heen hebben. Jij bent zelfs op oudjaar het liefst alleen, want je had natuurlijk gemakkelijk Carla kunnen vragen om vandaag langs te komen, in ieder geval toch zo rond middernacht.

Carla noemt zichzelf je manager, maar dat is te veel eer. Ze helpt je zo nu en dan met het krijgen van opdrachten en exposities. Je sliep voor het eerst met haar toen ze een plat werk van je kocht. Plat in de zin van tweedimensionaal. Je had je laten inspireren door muziek van Marilyn Manson. Maar dat wist zij niet. Af en toe gebeurt het nog wel eens, dat ze met je slaapt. Jullie zijn samen exact honderd jaar oud maar in bed is dat de helft. 'Ik ben een loopse teef,' kreunt ze dan in je oor. Het is het teken dat je mag spuiten. Steeds bereiken jullie tegelijk een hoogtepunt, waarna je je geslacht afveegt aan je onderbroek of T-shirt en doet alsof je geïnspireerd bent: je gaat werken. Carla weet dat ze jou niet inspireert. En jij weet dat zij die leugen meespeelt. Het zijn de onbesproken regels van de sporadische seks.

*Na een laatste slok van je glas, buig je je hoofd voorover om je boek af te ronden. Je eindigt met te zeggen dat alles gezegd is. Alles. Dan nog je naam. Je gebruikt niet het Thebaanse alfabet, niet de kroontjespen, netjes schrijven is niet noodzakelijk. Je doet het gewoon zoals je het een tijdje deed als tiener. **ADAM.***

Fred en hij lagen op hun zij, Debbie op haar rug in het midden.

Bij tijd en wijle was het nauwelijks te doen onder de pers, omdat de bak al bijna vol was. Echter, de lading zakte wat wanneer ze er als kikkers op sprongen of wat kracht zetten met hun handen. De vodden eerst laten aandrukken door de pers om ruimte te creëren was te link, dat zou zijn vader bemerken.

‘Daarna stal het meisje het blaadje met strafwerk uit zijn jack, zodat de juffrouw zou denken dat...’ zei Debbie.

‘Net goed,’ viel Fred haar in de rede.

‘We zijn bezig met een verhaal,’ wees Debbie hem terecht.

‘Sorry.’

Debbie maakte haar zin af. ‘Zodat de juffrouw zou denken dat de jongen zijn strafsommen niet had gemaakt.’

‘Het meisje had wraak genomen,’ zei Adam, ‘maar het was nog niet genoeg.’

Nu was het Freds beurt. Hij dacht lang na voor zijn doen en kwam toen met: ‘Daarom bracht ze een bezoek aan de zigeunerin die in een oude circuswagen woonde aan de andere kant van het spoor en vroeg haar om de jongen te vervloeken.’

Geweldig, wat een zin. Fred werd later vast schrijver van jeugdboeken.

Met een dreigende stem zei Debbie: ‘De zigeunerin lachte gemeen: “Voor een tientje kan ik je helpen, meisje.”’

Adam was van mening dat niet hij maar Fred dit het beste kon voortzetten, dus kwam hij met een voorzichtig vervolg waarbij het meisje liet weten het gevraagde bedrag erg hoog te vinden.

Fred greep zijn kans: ‘De zigeunerin krijste: “Voor een tientje zorg ik dat hij nooit meer kan lopen; hij zal verlamd zijn van top tot teen, zolang ik het wil.”’

Debbie rilde. De opwinding die zich van haar meester had gemaakt attendeerde je op datgene in haar gezicht wat verder open kon gaan: ogen, mond en neusgaten.

Geestdriftig zetten ze het verhaal voort. Het was een mooie manier om zich te revancheren op vechtersbaas Nol. Adam stelde zich voor hoe het zou zijn als het verzonnen

verhaal echt gebeurde. Zou hij dan medelijden hebben met Nol? Eigenlijk dacht hij van niet, maar hij vond ergens toch ook dat hij het mispunt zo'n lot niet toe mocht wensen. Misschien omdat hij het zelf ook een beetje vreemd vond dat Fred voor Ajax was.

Willy had een slecht Kerstrapport. Adam was geschokt. Vorig jaar had zijn broer met de hakken over de sloot de brugklas gehaald en was hij naar 2 havo gegaan. Waarom voerde hij zo weinig uit? Hij leek sowieso nergens in geïnteresseerd. Sloom hing hij in de bank, kijkend naar de tv of luisterend naar de radio. Hij ging zelden de straat op, sprak niet af met vrienden. Het enige dat hem bekoorde was handbal. Geen training liet hij schieten en op zaterdag speelde hij trouw zijn wedstrijden. Het scheen dat hij er talent voor had.

‘Je doet niet genoeg je best,’ zei hun vader kalm, ‘andere kinderen zitten te zwoegen maar hebben de capaciteiten niet. Jij kunt het, maar gooit er met de pet naar.’

Capaciteiten. Dat woord was thuis nooit eerder gevallen. Lerarentaal. Opgevangen op de ouderavond.

‘Ikzelf had graag doorgeleerd,’ verduidelijkte zijn vader, ‘maar vroeger ging dat anders. Jij krijgt de kans wél en grijpt hem niet. Dom, heel dom.’

‘Er gaan hier dingen veranderen,’ grauwde zijn moeder,
‘daar kun je van op aan.’

Oei. Als zij zich ermee bemoeide was het foute boel.

‘En met jou, jongeheer, heb ik óók nog een appeltje te schillen.’ Dreigend wees ze in Adams richting.

Dacht hij het niet? Haalde dat luie varken slechte cijfers, kreeg ook hij op zijn donder.

‘Jij, jongeheer, zit me veel te vaak tussen de vodden.’ Zijn moeders blauwgroene ogen stonden gevaarlijk.

‘Hoezo dat?’

Ze moest zo ongeveer iedere dag andere kleren voor hem pakken. Ze waste zich verdorie een beroerte. Dacht hij soms dat ze niets te doen had? Ze werkte zich kapot en wat kreeg ze? Nog meer werk en stank voor dank. En over dat klaarleggen gesproken, hij was onderhand groot genoeg om zelf zijn kleren te pakken.

‘Ik heb toch niet gezegd dat jij dat moet doen. Dat doe je toch zelf?’

‘Zie je, dat bedoel ik: nog brutaal zijn ook. Stank voor dank. Jullie zijn alle drie hetzelfde.’

Zijn vader trok een verbaasd gezicht.

‘Waarom noem je me eigenlijk altijd jongeheer als je boos bent?’ vroeg Adam.

Zijn moeder deed alsof ze hem niet hoorde, ze deed een haarspeldje goed. Haar opgestoken bruine haar met licht rossige gloed zat haast altijd vol kleine spelden.

‘Ik ben geen heer, dus het slaat nergens op. Of bedoel je dat ik een piemel ben?’

‘Hou je mond en ga onder de douche.’ Toen, tegen Willy: ‘En dan gaan wij intussen eens even bepalen hoe het met jou verdergaat, mannetje. Denk maar niet dat we het nog langer pikken.’

‘Zie je wel,’ zei Adam, ‘hem noem je mannetje, mij jongeheer.’

Ze knipte fel met haar vingers. ‘Naar de douche, jij!’

‘Ik ben geen piemel,’ foeterde hij en slofte weg.

Willy vond dat klaarblijkelijk komisch, wat hem een draai om de oren opleverde. Dat vond Adam rot voor hem. Ze hadden vaak strijd, maar dit gunde hij zijn broer niet. Hij was dertien, dan behoorde je geen oorveeg meer te krijgen.

Onder de douche hoorde hij zijn moeder nog steeds. Hij begon te zingen om het niet te hoeven horen. De douchecel galmde. Hij kon goed zingen. Dat vond hij niet alleen zelf, dat zei iedereen.

Op 2 januari en in de nacht van 2 op 3 raasde er een storm over Europa. De gevolgen ervan waren ook in Nederland te aanschouwen. De dag erna, het was zaterdag, slenterden Adam en Debbie over straat. Ze waren op weg naar Fred. In Veldenburg viel de schade alleszins mee. Er lagen vooral veel bladeren en takken, en hier en daar stond een huis met weggewaaide dakpannen. Vanochtend was er een man aan zijn vader komen vragen of hij pannen had liggen, wetende dat types als hij vaak ook ander materiaal opkochten dan hetgeen officieel in gehandeld werd. Geen gekke gedachte, maar zijn vader hield het redelijk binnen de perken. Er werden tenslotte veel verschillende soorten vodden apart gehouden en dat nam plaats in beslag. En natuurlijk werd ook het oud ijzer gesorteerd, van het financieel interessante roestvrij staal en zwaar geslagen ijzer tot bijna waardeloos schroot. Ook de metalen hadden ieder een eigen plek: zink, lood, brons, aluminium, roodkoper, messing.

Niet alleen de storm hield Adam en Debbie vandaag bezig; Debbie's hondje was op nieuwjaarsdag overleden. Het had een grafje gekregen in de tuin. Ze vertelde Adam dat het eigenlijk niet mocht, je huisdier begraven. Hij wilde weten waarom niet. Nou, dat waren gewoon de regels, zei

ze. Hij vond die regels nergens op slaan. Het was om te voorkomen dat de volgende bewoners zich geen hoedje schrokken wanneer ze hun tuin omspitten, lichtte ze toe. Echt waar? Ja, Twan zei dat.

Twan was haar zeventienjarige, nozemachtige broer die op een Solex reed en op zijn kamer een muziekinstallatie had staan die knetterhard ging. In de zomer stond zijn raam open, waar hij dan rokend uithing. Achter hem knipperden gekleurde lampen. Ooit hoopte Adam die jongenskamer te zien. Tot nu toe was hij nog niet binnen geweest bij Debbie. Zijn moeder zei dat dat vermoedelijk kwam omdat haar ouders een plek en vooral een gedeelte van de dag voor zichzelf wilden hebben. Debbie's vader runde een café met aangrenzend een snackbar, *Frituur van Beek* geheten. Haar moeder vertoonde zich in geen van beide aangelegenheden. Buiten aan de muur hing een kauwgomballenautomaat, die vaak werd vernield. Adam begreep niet waarom Debbie's vader iedere keer weer een nieuw exemplaar ophing. Soms stopte Adam er uit medegevoel geld in. Hij draaide dan met één slag naar rechts een bal uit het ding en gaf hem thuis aan zijn broer, die in tegenstelling tot hem wel van kauwgom hield. Uit veel meer dan dat bestond Adams contact met huize van Beek niet. Zijn ouders haalden frites